

»MLADI V KORAK S ČASOM«
OSNOVNA ŠOLA ŠMARJE PRI JELŠAH

ZGODOVINA KOŠARKE
TUDI V ŠMARJU PRI JELŠAH RADI IGRAMO
KOŠARKO

Raziskovalno nalogo izdelala:
AMADEJA CVERLIN, 9. a
TADEJ FERME, 9. a
OŠ Šmarje pri Jelšah, maj 2006

Mentorja:
Boris Emeršič, učitelj športne vzgoje
Tatjana Košak, pedagoginja

Šmarje pri Jelšah, maj 2006

ZAHVALA

Zahvaljujeva se vsem, ki ste nama pomagali pri nastanku najine prve raziskovalne naloge. Hvala za nasvete in spodbude!

Hvala mentorjema, gospodu Borisu Emeršiču in gospe Tatjani Košak, za pomoč in nasvete pri izdelavi raziskovalne naloge.

Za pomoč pri zbiranju podatkov se zahvaljujeva gospodu Vitu Andrenšku, gospodu Zvonku Šilcu in gospodu Vladimirju Pavšku.

Za slikovno gradivo se zahvaljujeva gospodu Jaki Rihtariču.

Za strokovno recenzijo se zahvaljujeva g. Borisu Zrinskemu, ki je bil vrsto let tesno povezan s košarkarskim dogajanjem na našem področju. Bil je trener v Celju, Laškem, Kopru in selektor moške reprezentance Slovenije. Trenutno je trener ženske reprezentance Slovenije.

Zahvaljujeva se tudi gospe Tanji Jurjec za lektoriranje naloge in gospodu Marjanu Hostniku za računalniško obdelavo.

Hvala tudi vsem, ki ste na kakršen koli način pomagali pri tej raziskovalni nalogi.

KAZALO

1. Uvod.....	1
2. Kako je košarka sploh nastala?.....	2
3. Začetek košarke: Springfield (ZDA).....	4
4. Razvoj košarke v Evropi.....	6
5. Razvoj košarke v Jugoslaviji.....	7
6. Začetek košarke v Šmarju pri Jelšah.....	9
6.1. Intervju: Vito Andrenšek.....	9
6.2. Spomini igralcev: Zvonko Šilec, Vladimir Pavšek.....	13
7. Utrinki iz kronike ŠŠD (Šolskega športnega društva).....	18
7.1. Obdobje do leta 1996.....	18
7.2. Obdobje po odprtju nove športne dvorane.....	21
8. Raziskava.....	24
8.1. Namen raziskave.....	24
8.1.1. Hipoteze	24
8.2. Opis vzorca.....	24
8.3. Postopek zbiranja podatkov	24
8.4. Statistična obdelava podatkov.....	25
8.5. Rezultati obdelave podatkov.....	25
8.6. Zaključek.....	32
9. Viri.....	33
10. Priloga.....	33

1. UVOD

V šolskem letu 2005/'06 sva se Amadeja in Tadej odločila izdelati svojo prvo raziskovalno nalogo. Za temo sva si izbrala košarko.

Košarko sva začela aktivno spoznavati v začetku najinega šolanja.

Zdi se nama, da je košarka zelo zanimiv in atraktiven šport, ki je zelo popularen. Malo pa je znano o zgodovini tega športa. Zdelo se nama je zanimivo raziskovati na to temo. Za mnenje sva prosila učitelja športne vzgoje Borisa Emeršiča. Bil je navdušen. Lotila sva se dela...

Upala sva, da bova pri ljubiteljih košarke v Šmarju pri Jelšah našla veliko podatkov, saj je v našem kraju košarka popularna. Pri tem sva se uštela. Kmalu sva ugotovila, da pisni viri o zgodovini košarke v Šmarju pri Jelšah ne obstajajo. Zanesti sva se morala na ustne vire. Podatke sva zbirala pri ljudeh, ki so največ prispevali k razvoju košarke v Šmarju pri Jelšah. Za metodo dela sva izbrala intervju.

Namen najinega dela je bil zbrati in urediti vire o razvoju košarke v našem kraju v upanju, da bo tudi to prispevalo k večjemu zanimanju in nadaljnjemu razvoju košarke v Šmarju pri Jelšah.

V prvem delu naloge sva raziskala zgodovino košarke. Poudarek sva namenila razvoju košarke v Šmarju pri Jelšah.

V raziskavi sva ugotavljala, kakšno je zanimanje za košarko na naši šoli. To naju je zanimalo zaradi uspehov košarkarskih ekip v zadnjih letih. Predvidevala sva, da se je zanimanje za košarko zaradi uspehov povečalo.

2. KAKO JE KOŠARKA SPLOH NASTALA?

Zgodovinarji športa so že zgodaj začeli raziskovati elemente igre, ki naj bi bili podobni košarki. Raziskovali so daleč nazaj v človeško zgodovino in v nekaterih igrah odkrili elemente, ki nekoliko spominjajo na košarko. Izsledki so pomembni in zanimivi, vendar s sodobno košarkarsko igro in njenim nastankom niso povezani.

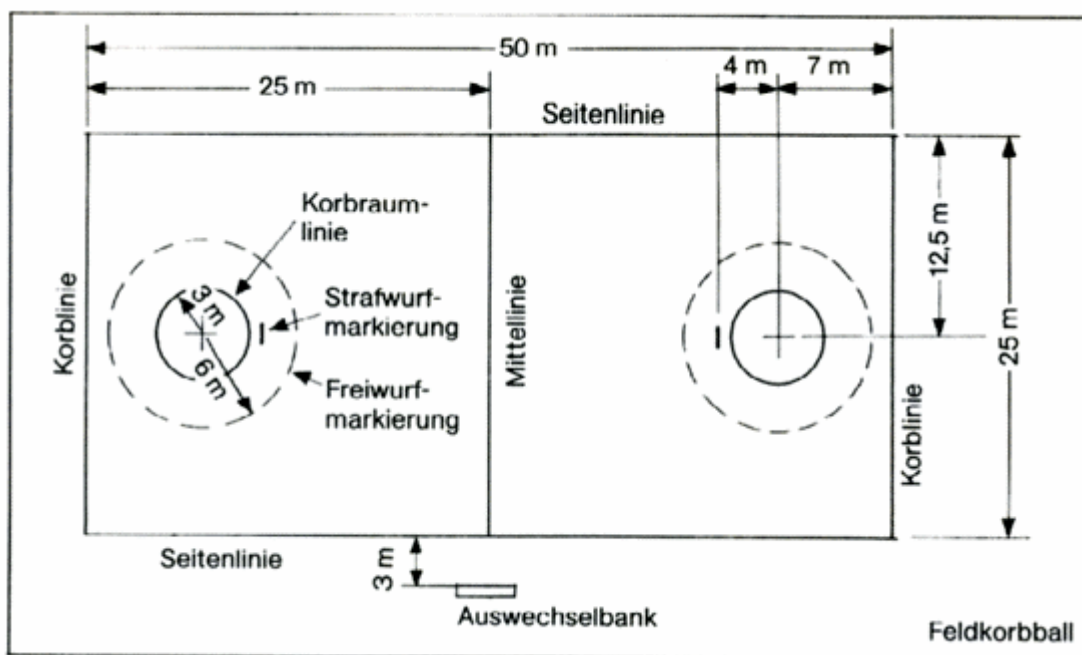
Igre z žogo so poznala že kulturna ljudstva Južne in Srednje Amerike pred 3400 leti. V Mehiki so izkopali ostanke igrišča, katerega izvor sega v predkolumbsko Ameriko približno 1400 pr.n.š. Odkritja dokazujejo, da so velika igrišča uporabljali že zelo zgodaj in da so se skoraj v celoti ohranila do prihoda španskih osvajalcev v 16. stoletju.

Predvidevajo, da so Azteki in Maji poznali igro, pri kateri so morali potisniti gumijast predmet skozi obroč, pritrjen na stebru. Igra je bila izredno groba in nekoliko podobna današnji košarki. Po zapisih sodeč so takšno igro poznali tudi Indijanci.

Podobno igro so poznali tudi v Evropi, natančneje, v francoskih pokrajinah Bretanje in Normandije. Imenovala se je »cholangea«.

Igrali so jo na velikem igrišču, dolgem tudi do 300 m, ki je imelo na sredini pokrit obroč. Naloga igralcev je bila, da vržejo od 3 do 4 kilograme težko žogo v ta obroč. O pravilih in rezultatih te igre je zelo malo virov.

Ena od predhodnic košarkarske igre se je imenovala »korbball«.

Mere igrišča za »korbball«

»Korbball« je bila zelo priljubljena igra v Nemčiji okoli leta 1850. Že takrat so jo uvedli v gimnastične dvorane. Velike zasluge pripisujejo graditelju telovadnic v Nemčiji Ottu Hermanu Klugeu, saj je pri načrtovanju vanje postavil tudi koše za korbbal. Igra je bila v osnovnošolskem programu, med obema vojnoma pa se je razvila v ekipno športno igro. Prevladovala je predvsem v šolah, gimnastičnih in športnih društvih Nemčije, Avstrije, Švice in Nizozemske.

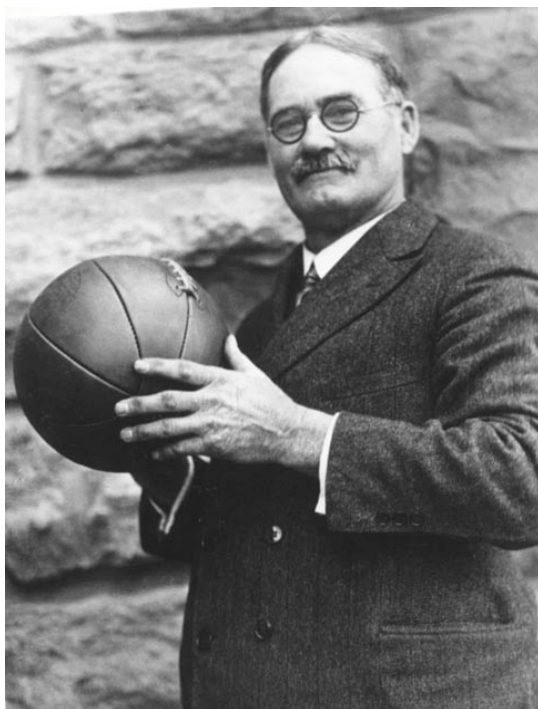
Korbball so igrali na začetku 20. stoletja tudi na naših šolah, v krajih, ki so bili pod vplivom avstro-ogrškega šolskega sistema. Korbball so igrali na prostem in v dvorani, mere pa so se spreminjale (od 75x30m do 22x10m). Vsako moštvo je imelo sedem igralcev; šest jih je igralo v »polju«, eden pa je branil »koš« v polju pod stebrom. Sestava igralcev v polju: trije napadalci, en vezni igralec in dva branilca. Igra se je začela na sredini igrišča in je trajala dvakrat po 15 minut. Vmes je bil 10 minutni odmor.

Kasneje so mnogi korbball identificirali s košarko, čeprav se igrišče, koši in pravila močno razlikujejo.

3. ZAČETEK KOŠARKE: SPRINGFIELD (ZDA)

Košarka, predhodnica današnje igre, je nastala povsem naključno. Springfield je mesto, kjer so jo leta 1891 začeli prvič igrati. Dr. James Naismith je dobil nalogo, da razvije povsem novo igro, ki mora ustrezati naslednjim zahtevam:

- igrati jo je mogoče na vseh šolskih športnih igriščih,
- privlačna naj bo zaradi žoge,
- igra naj ima stalno »tarčo« (cilj),
- izmenično mora razvijati elementa napada in obrambe.

Ustanovitelj košarke dr. James Naismith

Dr. James Naismith je veliko razmišljal o tem in tako postavil pet temeljnih načel bodoče igre:

- žoga naj bo okrogla, velika, a lahka za upravljanje z rokami;
- vsak igralec se lahko giblje na katerem koli mestu na igrišču in sprejme žogo v vsakem trenutku;
- žogo nositi in z njo teči ni dovoljeno;
- med dvema skupinama igralcev v igri ne sme biti neposrednega telesnega stika;
- »tarča« za met žoge naj bo majhnih velikosti, nekoliko dvignjena od tal in postavljena v obliki vodoravnih vrat.

Študenti so dotlej poznali le rugby in težko jajčasto žogo, igralci pa so se med seboj grobo prerivali. Zato je bila skrb dr. Naismitha, ali se bo nova igra razvijala v drugo smer, povsem razumljiva.

Ko je že skoraj povsem obupal, je nenadoma začel metati žogo za rugby v koš za smeti. Tako se je rodila nova igra imenovana košarka!

Kmalu zatem so v gimnastični dvorani pritrdili na balkon dve košari za breskve in pričeli igrati. Toda začetek je bil zelo nespodbuden. Košare so se namreč polomile že po prvih silovitih naletih močnih fantov.

Kasneje so košare dvignili, pojavile pa so se nove težave. Jajčasta žoga (za rugby), s katero so sprva igrali, je po vsakem zadetku ostala v košari.

Prve tekme so igrali decembra 1891. V vsaki ekipi je bilo devet igralcev, ker je bilo v razredu dr. Naismitha po naključju osemnajst študentov. Sčasoma so si igralci sami naredili okroglo in manjšo žogo. Košari so odstranili dno, ji s tem dali obliko današnjega koša in zmanjšali število igralcev na pet. **Igra je postala podobna današnji košarki!**

Privlačila je vedno več gledalcev. Igro so občudovali z balkona in pri tem zelo uživali; predvsem takrat, ko so igralcem nagajali z ustavljanjem žoge tik pred košem. To so kasneje preprečili tako, da so koš pritrdili na desko. Kasneje je **dr. Naismith sestavil tudi pravila za igro.**

Prva košarkarska pravila so izšla v šolskem časopisu Triangle 15. januarja 1892. Z njimi je bila dokončno zaznamovana nova športna igra, ki se je bliskovito razširila po ZDA. Kmalu so ustanovili prve košarkarske klube, košarko so uvrstili v obvezni program telesnovzgojnega urjenja v ameriški vojski, kar je v precejšnji meri vplivalo na priljubljenost košarke v ZDA in drugje.

Košarko so v druge države pospešeno širili študenti iz collegeov. Iz ZDA se je hitro razširjala na vse strani sveta.

Prvi košarkarji na svetu (1892 v Springfieldu)

4. RAZVOJ KOŠARKE V EVROPI

Košarko so najprej igrali v Ženevi, in to že leta 1892 na šoli, ki je bila podružnica Springfield Collegea. Ženeva je tako postala središče igranja košarke v Evropi.

Hitro se je širila tudi v druge evropske države: Anglijo, Nizozemsko, Češko, Francijo, Nemčijo... Leta 1897 je bila odigrana prva tekma na Češkem, in sicer po ameriških, takrat edino znanih pravilih. Naslednje leto so odigrali prvo tekmo v Parizu.

Čeprav je bilo v tem času že nekaj velikih košarkarskih središč, se košarka le ni mogla tako razviti kot v ZDA. Vzroki za to so bili različni: ekonomski, družbeni in politični položaji evropskih držav. Zanimivo pa je tudi, da so nekateri Nemci, Čehi in Angleži mislili, da je košarka igra, primerna le za žensko mladino.

Zelo hitro pa se je začela košarka širiti po prvi svetovni vojni. Ameriški vojaki so v deželah, kjer so bili, začeli graditi igrišča in igrati košarko.

To je bilo samoumevno, če vemo, da je bila košarka med njimi zelo priljubljena in hkrati obvezen športni program v vojaški vzgoji. Tako so Američani navdušili Italijane in Francoze. Francozi so leta 1919 odigrali prve mednarodne tekme z ameriško vojaško reprezentanco. V teh letih se je košarka hitro razširila po vzhodnoevropskih državah, posebno na Poljskem in v tedanji Sovjetski zvezi.

Število privržencev košarke je iz leta v leto raslo, zato so začeli premišljevati tudi o tem, da bi jo uvrstili v olimpijski program. Prvič so jo predstavili na III. olimpijskih igrah leta 1904 v Saint Louisu (ZDA), kjer so v predstavitvenih tekmah med seboj igrala ameriška mesta. Zmagalo je moštvo mesta Bufallo.

Leta 1924 je bila košarka ponovno predstavljena na olimpijskih igrah v Parizu. Takrat so nekatere košarkarske zveze zahtevale, da bi jo uvrstili v prihodnje olimpijske programe. Enako zahtevo so izrazili tudi na naslednjih olimpijskih igrah leta 1928 v Amsterdamu, vendar tudi tokrat neuspešno. Šele ko je bila leta 1932 ustanovljena FIBA (Federation International Basketball amateurs; takrat je bil uradni jezik francoščina), so ponovno poskusili in uspeli.

Že na olimpijskih igrah v Berlinu leta 1936 je bila košarka v uradnem programu (sodelovalo je 21 držav). Zlato olimpijsko medaljo so prejele Združene države Amerike, srebrno Kanada, bronasto pa Mehika.

Od tega dogodka je košarka zastopana na vseh olimpijskih igrah vse do danes.

5. RAZVOJ KOŠARKE V JUGOSLAVIJI

Po vrnitvi s študija v Franciji in na Češkem so beograjski študenti prvi začeli igrati košarko tudi v Jugoslaviji. To je bilo leta 1922. Prve koše in zasilno igrišče so postavili na dvorišču II. moške gimnazije, na prostoru, kjer je danes uredništvo časopisa Politika. Istega leta je prišel iz Pariza grof William Wieland, ameriški strokovnjak, ki ga je poslala organizacija Liga Rdečega križa, da bi seznanil tečajnike s športnimi igrami ameriškega izvora. Tečajnike je učil košarke v Beogradu, Sarajevu, Zagrebu in Splitu. Prva pravila so natisnili v Beogradu leta 1924.

V večji meri pa se košarka ni mogla razširiti, ker so jo igrali samo srednješolci-tudi **prva tekma v Beogradu** je bila med njimi in člani društva Sokol. Košarka se ni uvrstila v program telesne vzgoje, zato se ni mogla uveljaviti. Mladi so se ponovno navdušili za to igro po leto 1931. Študenti, ki so študirali na Češkem, so po prihodu domov igrali igro »**žoganje v koš**«, kasneje so jo poimenovali »**koškanje**«. Šele leta 1932 so jo začeli imenovati z današnjim imenom.

Leta 1936 so odigrali prve tekme v Beogradu, na sokolskem zletu v Skopju pa je bila tekma med Beogradom in Zagrebom.

Prvo prvenstvo Jugoslavije je bilo leta 1940 v Borovu, vendar so bile pred tem v Skopju leta 1936 odigrane tekme neuradnega prvenstva. Prvo mesto je zasedlo moštvo Zagreba II, po zmagi nad Beogradom X. Vsa ta moštva so delovala v sokolskih društvih. Tudi prvo uradno prvenstvo v Borovu so pripravila sokolska društva. Sodelovala so društva: Zagreb, Sušak (današnja Reka), Zrenjanin, Karlovac, Beograd in Osijek. Na območju nekdanje države Jugoslavije je prvi državni prvak postalo društvo Zagreb, v finalni tekmi so z izidom 46:12 premagali Sušak.

Olympia 1955

Če danes ocenjujemo takratne dogodke, je zanimivo predvsem to, da se je **košarka** kasneje **razvila prav v teh mestih**, ki so postala središča kakovostne košarke. Zanimivo je, da so košarko igrali v sokolskih društvih, ki so bila dobro organizirana in vodena.

Hrvaški košarkarji, študenti, združeni v društvo Zagreb II (uradni prvak prvega prvenstva), so odigrali tudi prvo mednarodno tekmo kot študentska reprezentanca Jugoslavije.

V Rimu so 1938. leta izgubili z Italijani z rezultatom 59:17.

Olimpija 1967

6. ZAČETEK KOŠARKE V ŠMARJU PRI JELŠAH

Glavni namen raziskovalne naloge je bil izbrskati podatke o tem, kdaj in na kak način je nastala in se razvijala košarka **v našem kraju**. Kaj jo je prineslo tudi k nam, kdo je bil pobudnik, kdo so bili prvi trenerji, igralci. Zanimalo naju je tudi, kje so to mlado igro igrali. Je bila to že takoj »prava« košarka?

Največ podatkov sva dobila iz ustnih virov. Kaj kmalu sva namreč ugotovila, da pisnih virov o tem ne obstaja kaj dosti. Potem sva podatke primerjala, povezovala in jih strnila v povzetke.

Po najinih raziskavah segajo začetki košarke v Šmarju pri Jelšah v rana **šestdeseta leta**. Takrat Šmarje ni imelo niti igrišča, niti košev, niti športne dvorane!

Manjkalo pa ni mladih navdušencev, ki jih je zamikala »mlada« igra. Spremljali so jo preko radijskih sprejemnikov ali takrat še črno-belih TV sprejemnikov.

»Nekaj novega, drugačnega,« so si rekli, si začeli podajati žogo ter jo metati skozi namišljene obroče.

Eden teh mladih navdušencev in pobudnik za začetke košarke v Šmarju pri Jelšah je **g. Vito Andrenšek**.

Vito Andrenšek – pobudnik in prvi trener

6.1. INTERVJU Z g. VITOM ANDRENŠKOM

1. Kdaj in kako ste se prvič srečali s košarko?

»Že v nižjih razredih osnovne šole smo prijatelji začeli govoriti o tej zanimivi igri. Najbolj pa se spomnim, ko sva z Vinkom Habjanom kar pod našim senikom pritrdila obroč in skozenj metala nekaj, kar je bilo podobno žogi. Ob tem sva se neizmerno zabavala in si domišljala, da sva že prava košarkarja.«

2. Kdaj ste prvič igrali košarko na igrišču?

»Pravega igrišča takrat v Šmarju še sploh ni bilo. Imeli pa smo srečo, da so ravno v tistem letu (1965) začeli postavljati igrišče iz črnega leša. Danes takega igrišča ne bi bil nihče več vesel, takrat pa je bil pravi luksuz. Na igrišču sta bili dve leseni tabli in koš z mrežico.«

3. Kdo vse je igral v ekipi?

»V ekipi smo bili fantje in dekleta. Spominjam se svoje prve šolske tekme, ko sem dal v podaljšku odločilni koš, in to levo od table z velike razdalje.«

4. Kakšna je bila žoga?

»Šivana je bila iz usnja. Potem smo dobili belo žogo iz plastike.«

Jaka Rihtarič – trener, sodnik in glavna gonilna sila športnega dogajanja v Šmarju (aktiven tudi danes)

Spomini: Bela žoga je bila shranjena pri Šuc Jerneju. Pri njemu so si jo izposojali. Če Jerneja slučajno ni bilo doma, je njegova ni posodila kar tako.

5. Katera tekma iz začetkov vam je še ostala v spominu?

»Prva tekma v Rogaški Slatini. Slatinčani so bili bistveno boljši od nas. Še posebej dober je bil Jerič, ki pa je igral le eno tekmo (pomagal jim je doseči visoko zmago). Igrišče se je nahajalo ob cesti, veliko je bilo komaj za četrtno današnjega.«

Turnir na igrišču v Bistrici ob Sotli

6. Kakšna je bila tehnika igre takrat?

»Vodenja takrat ni bilo. Tehniko pa smo trenirali tako, da smo se vsaki dan podili po igrišču. Sam sem dan za dnem metal na koš. Vadil sem svoj znameniti horuk z leve.«

7. Kdo pa je bil takratni trener?

»Jaka Rihtarič.«

8. Ste se tudi sicer veliko športno udeleževali?

»Ne. Pravzaprav sploh ne bi smel veliko trenirati, ker sem imel težave s srcem. (smeh) Pri telovadbi sem kazal zdravniško opravičilo, popoldan pa sem komaj čakal, da se posvetim košarki.«

9. Delo z mladimi? Kdaj, kako?

»Imel sem namen potovati v Ameriko na košarkarski kamp, vendar še ni bil čas za to. Zato pa sem se posvetil delu z mladimi. Udeležil sem se tečaja trenerjev v Portorožu. Ponosen lahko poudarim, da sem bil prvi Šmarčan, ki sem se udeležil tečaja. Vodili so ga znani Mik Pavlovič, Drvarič, Dežman...«

10. Kako ste svoje znanje potem prenašali na mlade?

»Začel sem trenirati šmarske fante, ki so obiskovali 5. razred.

EKIPA: Vladimir Pavšek
Aci Peperko
Aleš Rojs
Marjan Gojtan
Darko Špiljak
Mitja Krajnc
Vlado Began

Zvonko Šilec
Sandi Štraus
Edi Krivec
Samo Nečimer
Igor Korošec
Marjan Korošec

To je bila zelo dobra ekipa-super generacija! Žal so izgubili odločilno tekmo za napredovanje. Z veseljem sem jih treniral. Ker sem bival v Ljubljani, sem se moral vsaj dvakrat na teden voziti v Šmarje, da sem jih treniral. Vendar mi ni bilo težko.«

11. So se imeli takratni igralci možnost udeleževati taborov?

»Ja. Imel sem nekaj znancev, ki so pomagali, da so se uspešnejši igralci udeleževali taborov. Spominjam se Sandija Štrausa in Zvonka Šilca, ki sta dajala odločilne koše v zadnjih minutah. Oba sta se udeležila tudi tabora v Ljubljani, ki ga je vodil Drvarič.«

12. Amerika?

»Uh, krasni spomini! Tam sem bil dve poletji. Od tam sem prinesel tudi prvo pravo košarkarsko žogo. Vsi so si jo ogledovali kot pravo znamenitost. Stanoval sem pri ameriški družini. Ne spomnim se, da bi v Ameriki znal kdo posebej dobro igrati košarko, vse sem »obračal«. Zelo dobro sem zadeval, kar sem metal, sem zadel.«

13. Vrnimo se še k vašim trenerskim izkušnjam. Kakšna je bila takrat tehnika?

»Takrat se je tehnika veliko hitreje razvijala kot danes. Sprva smo proste mete izvajali kot »jajčke«. Roling sem jih učil tako, da sem po igrišču postavljaj stole. Vsak igralec je imel svoj stil. V obrambi so večina igrali cono, saj se jim ni ljubilo tekati po igrišču. Blokade takrat še sploh niso bile aktualne. Žogo je bilo zelo težko voditi, saj je bilo igrišče posuto s peskom, zato smo najpogosteje podajali. Posta nismo mogli postavljati, saj so bili igralci za to premajhni.

Nosili smo rdeče trenerke z napisom JELŠA, na katere smo bili silno ponosni.«

14. Se še spomnite košarkarjev KK Šmarje, prvih generacij?

»Seveda! To so bili Vinko Strašek, Ivo Grčar, Lojz Švajger, Lovro Pepevnik, Ina Tašner, Franci Zidar, Jaka Rihtarič, Janez Lomšek, Bogdan Marinček (življenje je izgubil v prometni nesreči-memorial), Slavko Ciglencečki, Vinko Habjan, Jernej Šuc, Branko Bratuš, Milan Jazbinšek, Janez Marovt, Mirko Mikola, Marjan Mikola, Bogdan Firšt, Stane Odlazek, Bojan Dovnik, Igor Habjan, Boris Lojen in moja malenkost Vito Andrenšek.«

6.2. SPOMINI IGRALCEV

Zvonko Šilec in Vladimir Pavšek:

»Ob tem, ko sva se naučila brati, sva se naučila tudi brcati žogo. Torej dopoldne v šoli, popoldne pa smo veselo igrali nogomet. Nogomet je bil takrat glavna zabava, za košarko še ni bilo dosti zanimanja.

Leta 1970 pa je bilo **svetovno košarkarsko prvenstvo** v Ljubljani. Že to, da se je prvenstvo odvijalo tako blizu nas, nas je navdušilo. Ko pa so takratni košarkarji reprezentance Jugoslavije v polfinalu premagali Ameriko, v finalu pa še Rusijo in so tako postali prvaki, smo vsi dobesečno »znoreli«. Navdušenje za košarko je bilo ogromno.

»Zlati košarkarji«, svetovni prvaki v košarki za leto 1970

Tako je bil tudi v Šmarju pri Jelšah leta 1973 ustanovljen košarkarski klub. Istega leta smo v Šmarju dobili tudi novo asfaltirano košarkarsko igrišče, kjer smo bili tudi po šest ur na dan. Tam smo se družili, metali na koš in se kotalkali (smeh). Domov smo hodili le toliko, da smo se najedli, se pokazali staršem, potem pa brž nazaj na igrišče. Igrali smo tudi ponoči, pa čeprav se je slabo ali pa skoraj nič videlo. Nekoč smo celo silvestrovali na košarkarskem igrišču, seveda ob košarkarski tekmi. Žoga je bila za nas res prava droga!

Košarko smo seveda tudi trenirali. V tem obdobju nas je požrtvovalno in z veliko ljubeznijo treniral g. Vito Andrenšek. Z gotovostjo lahko trdimo, da so bila 70. leta **zlati časi šmarske košarke**.

Začela se je graditi nova osnovna šola. Obljubljena je bila tudi nova telovadnica z bazenom. Še bolj zavzeto smo trenirali in se veselili nove športne dvorane, saj bi bili s tem pogoji močno izboljšani. Nestrpno smo čakali, kdaj bo nastopil dan, ko se bodo odprla vrata nove telovadnice. Vmes pa smo rasli. Kmalu smo vstopili v srednje šole in se, ker smo se posvetili vsak svojim šolskim obveznostim, počasi, ne da bi se tega zavedali, razšli.

Po izgradnji telovadnice je nastalo v Šmarju košarkarsko zatišje. Porazgubili smo se po različnih krajih Slovenije, kjer smo se šolali, pravih navdušencev za nami pa takrat ni bilo. G. Jaka Rihtarič je bil tista gonilna sila, ki je spet oživil zanimanje za košarko. Kmalu je pridobil mlade in leta 1978 je ponovno nastala resna ekipa, ki jo je Jaka tudi treniral. Še danes nekateri igrajo v veteranski ekipi. Drugi trener je bil g. Janez Lomšek.

Mladi fantje v »vročih hlačkah«, paša za oči deklet...
Trener Jaka Rihtarič

Medtem ko smo fantje »počivali«, se je v letih 1970 – 1980 razvila tudi ženska košarka. Iz območja bivše občine Šmarje pri Jelšah so se združila dekleta, ki so imela veselje do športa, še posebej do košarke. Pod vodstvom prizadevnih trenerjev so dosegala dobre rezultate.

V počastitev praznika občine Šmarje pri Jelšah je ženski KK organiziral **ženski košarkarski maraton**. V 15 urah igranja so igralkice iz Rogaške premagale igralkice iz Celja z rezultatom 753 : 615.

V kasnejših letih so bila naša dekleta še uspešnejša. Cvetka Jezovšek, Andreja Jezovšek, Zora Tabak in še mnoge so prispevale k temu, da je klub dosegal lepe rezultate na državni ravni. Treniral jih je Boris Zrinski.«

1989 – podelitev priznanj najboljšim športnicam (v sredini Šmarčanka Cvetka Jezovšek)

»Pa se vrniva k našim tekam.

Omenila bi še Savinjsko ligo. Še posebej se spomniva tekme v Slovenskih Konjicah, kjer smo proti koncu vodili. Konjiški navijači so nas pričeli obmetavati s kamenjem, zato smo se preoblačili kar v avtu, da smo lahko hitreje pobegnili. V Vitanju pa nas je pričakalo igrišče posebne vrste-viseče igrišče. Tekali smo navzdol, pa nazaj v hrib.

(Smeh) Pa kako smo se vozili na tekme! Jaka je pognal svojo stoenko, pa še Franci Ratajc je priskočil na pomoč, tako da smo se lahko na tekmo pripeljali kar z dvema avtomobiloma. V Francijevega se nas je stlačilo celo do devet igralcev. To so bila doživetja, ki jih ne bomo nikoli pozabili.

Spominjava se tudi naših prvih trenirk. Bile so rdeče z napisom JELŠA. Imele so nenavadno močan in neprijeten vonj. Še danes ga vonjava (smeh).

V Šmarju smo odigrali tudi tekmo proti ŽKK Maribor. Član te ekipe je bil tudi znani Peter Vilfan. Takrat smo igrali na izpadanje. ŽKK je seveda zmagal, nam pa je veliko pomenilo že to, da smo sploh lahko igrali proti njim. Vilfana smo spravili ob živce, da je dobil tehnično (smeh).«

Zvonko Šilec:

»Udeležil sem se prvega slovenskega košarkarskega tabora, ki sta ga vodila Krešimir Čosić in Janez Drvarič. Oba sta bila velika košarkarska idola. Tam sem se prvič seznanil s pravo košarko, s pravim treningom. Ta tabor pa mi je ostal tudi v slabem spominu, saj sem prišel domov skoraj nag. Ukradli so mi vso opremo, tako sem se vrnil samo v majčki in kratkih hlačkah. Očetu sva z mamo to seveda zamolčala.«

G. Zvonko Šilec je bil kasneje tudi **predsednik** košarkarskega kluba Šmarje pri Jelšah. Na osnovi svojih izkušenj si je prizadeval v klub vnesti nov zagon na poti k uspehom. Leta 2003 so pod njegovim predsednikovanjem organizirali **Dan košarke**, ki je zaznamoval **30 - letnico košarke v Šmarju pri Jelšah**. Hkrati je potekal tudi Brbončev memorial v spomin prijatelju, ki je izgubil življenje v prometni nesreči pred 30 leti.

7. UTRINKI IZ KRONIKE ŠŠD (Šolskega športnega društva)

7.1. OBDOBJE DO LETA 1996

S prevzemom organizacije elitne mednarodne članske prireditve "Evropski festival košarke" leta 1966 so člani Sekretariata Košarkarske zveze Slovenije namenili večji pomen tudi tekmovanju najmlajših košarkarjev. V tem letu so prvič izvedli najbolj množično tekmovanje pionirjev osnovnošolcev pod imenom "Pionirski košarkarski festival"- kratko PF.

Učenci in učenke, ki so svoj prosti čas posvečali treningu **košarke**, so najlepše uspehe takrat dosegali na področju **državnih prvenstev PIONIRskega FESTIVALA**. Ravno v letošnjem letu obeležujemo **40. Pionirski festival**.

V prvih dveh letih (1966 in 1967) so v tekmovanju sodelovale ob osnovnošolskih ekipah tudi klubske pionirske ekipe, ki so imele v tem tekmovanju vodilno vlogo in je bila njihova prednost očitna. **V letu 1968** je prišlo do spremembe, saj je PF postal tekmovanje le za šolske ekipe. Ta sistem dela je občutno povečal število košarkarjev, v delo so se vključili tudi učitelji športne vzgoje, tekmovalna baza se je razširila, izboljšala pa sta se tudi strokovno delo in motivacija za delo in vzgojo mladih. Zaradi košarkarske aktivnosti po šolah so nastajali tudi novi košarkarski klubi.

16. 2. 1976 je bila zgrajena nova telovadnica

Ob odprtju nove telovadnice je zaživelo tudi šolsko športno društvo. Učenci so se udeleževali na različnih športnih tekmovanjih (košarka, nogomet, atletika), vodili pa so jih takratni učitelji telesne vzgoje. V novi telovadnici se je zvrstilo več učiteljev tega predmeta. Omeniva nekatere: Boris Zrinski, Vera Rosina, Vlado Murko, Marjan Gojtan in še mnogi, ki so telesno vzgojo poučevali za določen čas. Današnji učitelji so Boris Emeršič, Tatjana Kampuš, Rado Jurjec in Marjeta Mraz.

Prvi večji uspeh je ekipa OŠ Šmarje pri Jelšah dosegla leta 1977. V finale so se uvrstile starejše pionirke in zasedle odlično 2. mesto. Po 14. letih »premora« so mlajše pionirke OŠ Šmarje pri Jelšah pod vodstvom Vlada Murko osvojile naslov državnih prvakinj.

Trener **Vlado Murko** daje napotke za temperamentno igro

Pod vodstvom Borisa Zrinskega in Borisa Emeršiča so prvi večji uspeh dosegli košarkarji v šolskem letu **1982/83**. Uvrstili so se na 8. mesto, s čimer so bili več kot zadovoljni. A hoteli so še več ...

Trenerja Boris Zrinski in Boris Emeršič (1982/83)

Maj 1991

Vlado Murko je bil učitelj in trener dekliškega dela košarkarjev OŠ Šmarje pri Jelšah. Njegova »zlata dekleta« so šmarsko privrženost do košarke dvignila do neba.

Zanimivo je, da je takrat šmarsko šolo obiskovalo 350 učencev, s košarko pa se jih je ukvarjalo več kot 120, kar kaže na visoko zanimanje za ta šport. Ravnatelj šole Šmarje, gospod Stanko Šket, je za časopis Delo izjavil: » Menim, da so na šoli dobre razmere za šport in če bi nam uspelo dobiti še nekaj denarja, bi se lahko pridružili šolam, ki imajo športne strokovnjake tudi za razredno stopnjo.«

V časopisu Delo so tudi zapisali:

» Značilnost večine tekem je bila borbenost, hitre in dinamične akcije, zanimive tudi za igralce, ter primerna taktična igra. Opazno je, da učitelji za telesno vzgojo na nekaterih osnovnih šolah dobro opravljajo svoje delo in z dodatnim angažiranjem v Šolskem športnem društvu učence zainteresirajo za redno športno aktivnost ter jim omogočijo tudi kakovostno napredovanje.«

Trener Boris Emeršič s svojimi varovanci

7.2. OBDOBJE PO ODPRTJU NOVE ŠPORTNE DVORANE

10. 10. 1997 – otvoritev nove (prenovljene) športne dvorane

Prvi večji uspeh je ekipa OŠ Šmarje pri Jelšah dosegla leta 1977. V finale so se uvrstile starejše pionirke in zasedle odlično 2. mesto. Po 14. letih »premora« so mlajše pionirke OŠ Šmarje pri Jelšah pod vodstvom Vlada Murko osvojile naslov državnih prvakinj.

Osvajanje naslovov in udeležbe na finalnih turnirje pa se je začelo leta 2002, ko so starejše pionirke pod vodstvom Tatjane Kampuš, osvojile naslov najboljših v državi (2. naslov OŠ Šmarje pri Jelšah).

Starejše pionirke, prvakinje leta 2002

OŠ Šmarje pri Jelšah je v zadnjih štirih letih organizirala sedem finalnih turnirjev, od tega smo štirikrat postali prvaki na domačem parketu.

Gotovo so bili prav dobri pogoji, ki jih je nudila prenovljena športna dvorana prispevali k temu, da je bilo od leta 1997 pa vse do danes **obdobje največjih uspehov košarkarskih ekip OŠ Šmarje pri Jelšah**.

Leta 1996 je Zavod ŠKL organiziral na področju košarke tekmovanje ŠKL, v katero se je vključila tudi OŠ Šmarje. S prihodom mladih generacij, ki so bile polne ambicij in želje po zmagi, je kmalu vse vrelo in kipelo od radosti – **leta 2002** so namreč fantje in dekleta ekipe ŠKL OŠ Šmarje **osvojili naslov prvakov ŠKL**.

Tekma je potekala v Dvorani Golovec, spremljalo pa jo je približno 2500 gledalcev.

Prvaki ŠKL leta 2002 v dvorani Golovec Celje

Uspehi so se nadaljevali seveda le z rednim treniranjem pod vodstvom prizadevnih trenerjev. Tako so šmarske ekipe **zadnjih pet let udeleženske finalnega tekmovanja ŠKL.**

Uvrstitve:

- 2002 – ŠKL 1. mesto
- 2003 – ŠKL 2. mesto
- 2004 – ŠKL 2. mesto
- 2004 – ŠKL 2. mesto
- 2005 – ŠKL 2. mesto
- 2006 – ŠKL 4. mesto

Ekipa ŠKL 2005, trenerja Boris Emeršič, Tatjana Kampuš

Odlične rezultate so mladi košarkarji v tem obdobju dosegali pod vodstvom trenerjev Borisa Emeršiču, Tatjane Kampuš in Damjana Novakoviča . Ob zmagah in porazih smo mladi pridobili mnoge izkušnje, ki nas »kalijo«.

Ker sva od leta 2003 sodelovala na tekmovanjih PIONIRKEGA FESTIVALA, bova navedla dosežke le-tega obdobja;

PIONIRSKI FESTIVAL – DEKLICE;

- 2003 - ... mesto
- 2004 – 2. mesto
- 2005 – izpadle v prvem krogu
- 2006 – 2. mesto

8. RAZISKAVA

8.1. NAMEN RAZISKAVE

Želela sva raziskati, kakšno je zanimanje za košarko med osnovnošolci v našem kraju. Zanimalo naju je tudi, kako učenci poznajo zgodovino košarke.

8.1.1. HIPOTEZE

- Za večino otrok je košarka priljubljen šport.
- Večina se jih s košarko ukvarja, jo trenira ali jo občasno igra s prijatelji.
- Tekme slovenskega državnega prvenstva niso množično obiskane, jih pa spremljajo preko televizijskih sprejemnikov.
- Anketiranci najraje spremljajo ameriško NBA ligo, kjer igra tudi kar nekaj Slovencev.
- Anketiranci poznajo kratico (okrajšavo) NBA.
- Pravega ustanovitelja košarke (James Naismith) pozna malokdo.
- Anketiranci poznajo državo, v kateri se je najprej začela igrati košarka.
- Večina otrok ne ve, da se je prva košarkarska tekma na evropskih tleh odigrala v Beogradu.
- Postavila sva 8 hipotez, ki sva jih želela potrditi.

8.2. OPIS VZORCA

Anketo sva izvedla med osnovnošolci OŠ Šmarje pri Jelšah.

Tabelarični prikaz anketirancev

Razred (devetletka)	Število učencev	Odstotki
7. razred	26	26%
8. razred	51	51%
9. razred	23	23%
Skupaj	100	100%

Povprečna starost anketirancev:

7. razred: 12 let	število anketirancev: 26
8. razred: 13 let	število anketirancev: 51
9. razred: 14 let	število anketirancev: 23

8.3. POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV

Podatke sva aprila 2006 zbirala z anonimnim anketnim vprašalnikom, ki je vseboval osem vprašanj objektivnega tipa. Oddelke razredov sva izbrala naključno in anketo izvedla v vsakem posebej. Učencem sva predstavila namen anketiranja. Osnovni temi vprašanj sta poznavanje zgodovine košarke in mnenje anketirancev o popularnosti košarke.

8.4. STATISTIČNA OBDELAVA PODATKOV

Ugotovila sva, da večina učencev dokaj dobro pozna zgodovino košarke. V nalogi sva statistično obdelala vsako vprašanje posebej. Odgovore na anketna vprašanja sva podala v tabelah in jih grafično prikazala.

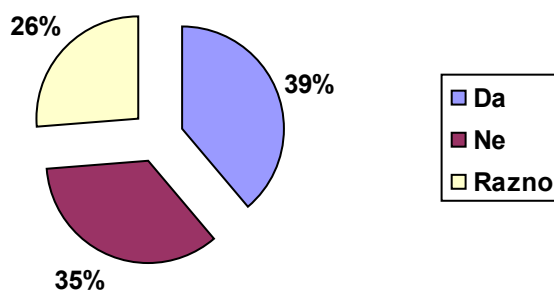
8.5. REZULTATI OBDELAVE PODATKOV

KOŠARKA JE NAJIN NAJLJUBŠI ŠPORT, ALI BI TO LAHKO TRDIL TUDI ZASE?

Pri prvem vprašanju, v katerem sva skušala ugotoviti, kakšna je priljubljenost košarke med učenci naše šole, so se lahko anketiranci odločali za enega od treh ponujenih odgovorov. Odgovori so bili naslednji:

Tabela 1: Priljubljenosti košarke

Možni odgovori	Število ogovorov
Da	39
Ne	35
Razno	26

Graf 1

39% anketirancev je odgovorilo, da je košarka njihov najljubši šport, 35% anketirancev pa ima raje druge športe; torej jim košarka ni najljubši šport. 26% anketirancev je obkrožilo odgovor RAJŠI IGRAM... (najpogosteje je bil omenjen nogomet). Vprašanje je potrdilo hipotezo, da je na naši šoli košarka priljubljena.

SE S KOŠARKO TUDI UKVARJAŠ?

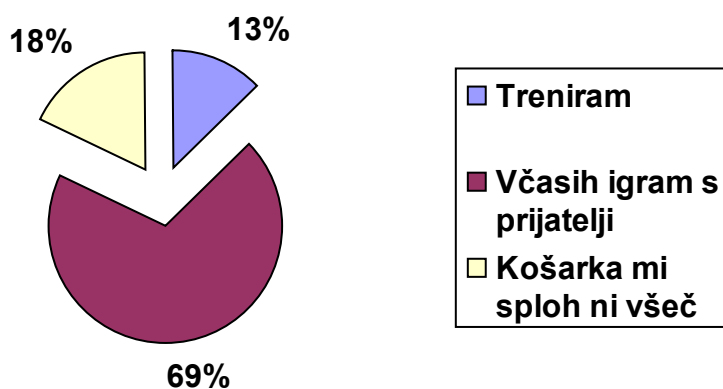
Zanimalo naju je, ali je priljubljenost tolikšna, da se s košarko tudi ukvarjajo, jo morda trenirajo.

Ponujen je bil tudi odgovor KOŠARKA MI SPLOH NI VŠEČ.

Tabela 2: Ukvarjanje s košarko

Možni odgovori	Število odgovorov
Treniram	13
Včasih igram s prijatelji	69
Košarka mi sploh ni všeč	18

Graf 2

Presenetilo naju je, da je kar 18% anketirancev odgovorilo, da jim košarka sploh ni všeč. Kljub temu lahko hipotezo potrdimo, saj 82% učencev vsaj občasno igra košarko.

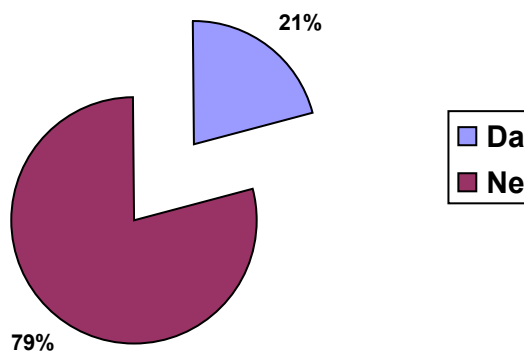
SE UDELEŽUJEŠ TEKEM SLOVENSKEGA DRŽAVNEGA PRVENSTVA?

Veliko je tekem, ki jih lahko spremljamo v živo. Zanimalo naju je, koliko se anketiranci udeležujejo prvenstev kot gledalci v dvoranah.

Tabela 3: Udeležba na tekmah državnega prvenstva

Možni odgovori	Število odgovorov
Da	21
Ne	79

Graf 3:

Po pričakovanju je kar 79% anketirancev obkrožilo odgovor NE. S tem sva potrdila hipotezo, da naši učenci v živo ne spremljajo tekem slovenskega državnega prvenstva. Predvidevava, da zaradi krajevné oddaljenosti, saj vodilna moštva Slovenije igrajo tekme v Ljubljani.

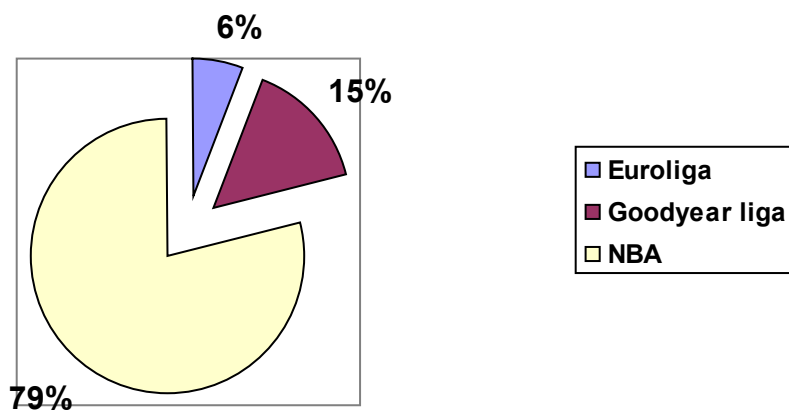
KATERO KOŠARKARSKO LIGO NAJRAJE SPREMLJAŠ?

Preko televizije lahko spremljamo ligo NBA, Evroligo in Goodyear ligo. Predvidevala sva, da je najbolj gledan prenos tekem NBA lige.

Tabela 4: Priljubljenost košarkarskih lig

Možni odgovori	Število odgovorov
NBA	79
Euroligo	6
Goodyear ligo	15

Graf 4

Zaradi atraktivnih potez in pravega vzdušja, ki jih pripravijo organizatorji lige NBA, je gledanost teh tekem največja. Tako meni 79% učencev. Kljub temu da v ligah Goodyear in Euroligi igrajo ekipe slovenskih klubov, gledanost le teh ni velika. Goodyear ligo spremlja 15%, Euroligo pa le 6% anketirancev.

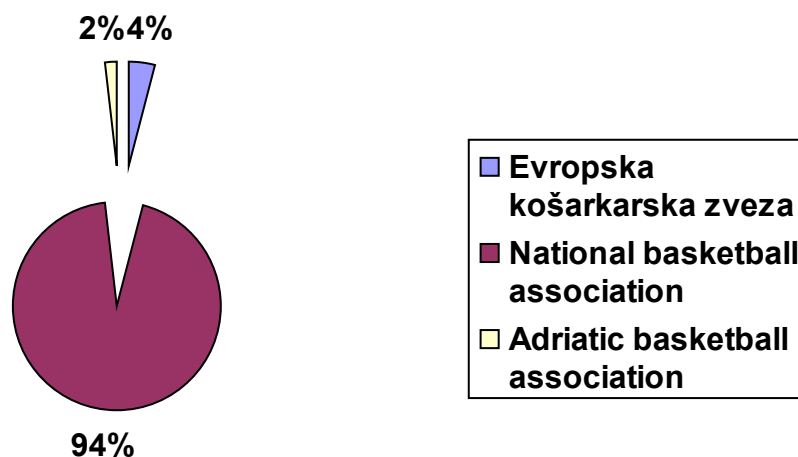
KAJ POMENI KRATICA NBA?

Glede na to, da je NBA liga zelo popularna, naju je zanimalo, ali vedo, kaj pomeni kratica – NBA.

Tabela 5: Poznavanje kratice NBA

Možni odgovori		Število odgovorov
Evropska košarkarska zveza		4
National basketball association		94
Adriatic basketball association		2

Graf 5

Kar 94 % učencev pozna kratico NBA in ve, kaj pomeni. Visoki odstotek naju ni presenetil.

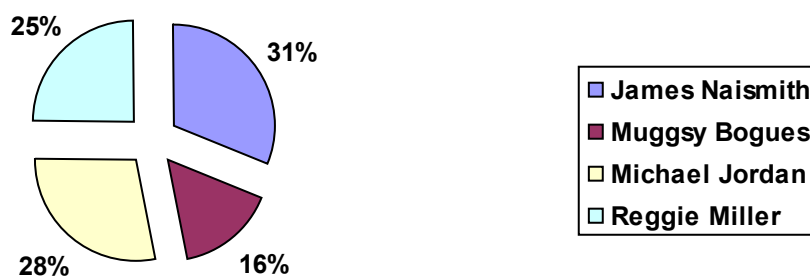
KDO JE BIL USTANOVITELJ KOŠARKE?

Pri tem vprašanju sva skušala ugotoviti, ali anketiranci poznajo zgodovino košarke, oziroma, kdo je bil »krivec« za nastanek tega športa. Odgovori so bili naslednji

Tabela 6: Začetnik košarke

Možni odgovori	Število odgovorov
James Naismith	31
Muggsy Bogues	16
Michael Jordan	28
Reggie Miller	25

Graf 6

Predvidevala sva, da je vprašanje za anketirance težko. Le 31% anketirancev ve, da je James Naismith ustanovitelj košarke. Tudi midva sva šele s pomočjo literature izvedela, da je on tista oseba, ki je »krivec«, da se je začela igrati ta čudovita igra.

Kar 28% anketirancev meni, da je Michael Jordan začetnik moderne igre. Verjetno zato, ker je najbolj znan.

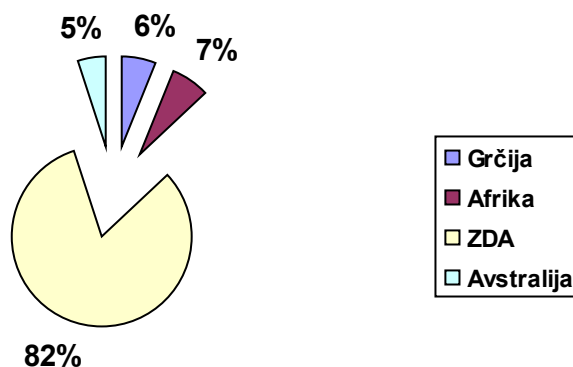
V KATERI DRŽAVI SO ZAZNAMOVANI ZAČETKI KOŠARKE?

Z naslednjim vprašanjem sva skušala ugotoviti, koliko anketirancev ve, da so bili začetki košarke v Ameriki. Predvidevala sva, da večina ve, da so to ZDA.

Tabela 7: Poznavanje začetkov košarke

Možni odgovori	Število odgovorov
Grčija	6
Afrika	7
ZDA	82
Avstralija	5

Graf 7

Hipotezo sva potrdila, saj je kar 82% anketirancev odgovorilo pravilno da so to ZDA. 7 učencev meni, da so začetki košarke v Afriki, 5 pa, da se je to zgodilo v Avstraliji. Ti odgovori se nama zdijo nenavadni in si jih težko razlagava. 6 učencev meni, da so začetki igre v Grčiji. Na takšno mnenje so verjetno vplivali dobri rezultati grške reprezentance in grških klubov v zadnjih letih.

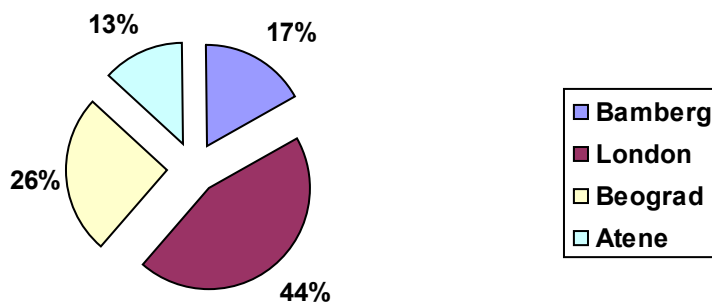
KJE JE BILA ODIGRANA PRVA KOŠARKARSKA TEKMA NA EVROPSKIH TLEH?

To vprašanje se nama je zdelo zanimivo. Zastavila sva ga, kljub temu da zahteva poznavanje zgodovine košarke. Zanimalo naju je, koliko anketirancev ve, da je bila v Beogradu odigrana prva tekma na evropskih tleh.

Tabela 8: Prva košarkarska tekma v Evropi

Možni odgovori	Število odgovorov
Bamberg	17
London	44
Beograd	26
Atene	13

Graf 8

Največ anketirancev (44%) meni, da je bila prva tekma odigrana v Londonu. Na drugo mesto s 26% so postavili Beograd. 17% meni, da je bilo to v Bambergu, 13% pa v Atenah. Presenetljivo je, da se je večina odločila za London, saj vemo, da je to mesto nogometa in ne košarke.

Hipotezo sva potrdila.

8.6. ZAKLJUČEK

V raziskavi sva želela ugotoviti, kako priljubljena je košarka med učenci OŠ Šmarje pri Jelšah in koliko poznajo zgodovino košarke, glede na rezultate, ki jih dosegamo zadnja leta v različnih starostnih skupinah (ŠKL, starejši fantje in dekleta, mlajši fantje in dekleta).

Ugotovila sva:

- Čeprav naša šola organizira veliko finalnih turnirjev v košarki, večini učencev košarka ni najljubši šport.
- Na naši šoli dosegamo pri košarki odlične rezultate. Kljub temu učenci raje igrajo košarko rekreativno, kot pa da bi jo trenirali.
- Mladi spremljajo tekme doma po televiziji. V živo si tekem ne ogledajo.

- Liga NBA je priljubljena po vsem svetu. To se je odražalo tudi pri večini anketirancev.
- Za nastanek košarke obstaja več razlag. Nekateri menijo, da se je razvila iz iger, ki so obstajale že pred našim štetjem... Malokdo pozna pravega »izumitelja«. Tudi midva sva šele s pomočjo literature izvedela, da je bil to James Naismith in da se je košarka začela razvijati v ZDA.
- Prva košarkarska tekma v Evropi je bila odigrana v Beogradu. To ve le malokdo.

9. VIRI

- Pavlovič, M.: Mejniki slovenske košarke. Ljubljana, 2000
- Dežman, B.: Košarka za mlade igralce in igralko. Ljubljana, 2000
- Vancil, M.: Osnove košarke NBA. Nova Gorica, 1999
- Vilfan, P.: Peter Vilfan. Ljubljana, 2004
- Jovanović, M., Čobović, Z., Bogdanović, M.: Povratak šampiona. Beograd, 2000

USTNI VIRI:

G. Vladimir Pavšek, g. Zvonko Šilec, g. Vito Andrenšek.

10. PRILOGA

ANKETNI VPRAŠALNIK

Starost:

7. razred

8. razred

9. razred

Spol: Ž M

Sva učenca Tadej Ferme in Amadeja Cverlin iz 9. a razreda. Zaradi potreb raziskovalne naloge Zgodovina košarke vas prosiva, da izpolnite anketo.

Pri vsakem vprašanju obkrožite po en odgovor, ki se vam zdi najbolj ustrezen.

1. Košarka je najin najljubši šport. Ali bi to lahko trdil tudi zase?

1. Da
2. Ne
3. Razno _____

2. Se s košarko tudi ukvarjaš?

1. Treniram
2. Včasih igram s prijatelji
3. Košarka mi sploh ni všeč

3. Se udeležuješ tekem slovenskega državnega prvenstva?

1. Da
2. Ne

4. Katero košarkarsko ligo najraje spremljaš?

1. NBA

2. Euroligo
3. Goodyear ligo

5. Kaj pomeni kratica NBA?

1. Evropska košarkarska zveza
2. National basketball association
3. Adriatic basketball association

6. Kdo je bil ustanovitelj košarke?

1. James Naismith
2. Muggsy Bogues
3. Michael Jordan
4. Reggie Miller

7. V kateri državi so zaznamovani začetki košarke?

1. Grčija
2. Afrika
3. ZDA
4. Avstralija

8. Kje je bila odigrala prva košarkarska tekma na evropskih tleh?

1. Bamberg
2. London
3. Beograd
4. Atene

Zahvaljujeva se vam, da ste bili pripravljeni izpolniti anketo.